

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Editie 2
27-03-2020

Beste GGD professional,

Hierbij ontvangt u de tweede nieuwsbrief over PSH en GOR bij de coronacrisis. De komende weken zullen we u middels deze weg op de hoogte houden over PSH en GOR.

Landelijk coördinatieteam PSH GOR (ARQ / Nivel / cGM / GGD GHOR NL)

Het coördinatieteam PSH GOR ondersteunt zorgprofessionals in hun bijdrage aan het welbevinden van diverse doelgroepen in onze samenleving, van zorgverleners, kwetsbare ouderen, ouders met kinderen, tot zelfstandige ondernemers. Dit willen we onder andere doen door:

- Ondersteunen van GGD'en in hun taken, onder andere door het uitwisselen van good practices, het sparren over mogelijke oplossingen voor problemen en het verbinden van partijen die elkaar kunnen helpen.
- Signaleren van (landelijke) knelpunten met betrekking tot PSH die de instandhouding van ons reguliere zorgsysteem in gevaar brengen.
- In beeld brengen van behoeften van de diverse doelgroepen in samenwerking met de processen bij de GGD (onder andere GOR). Dit doen we door een doorlopende RNA (rapid needs assessment) uit te voeren en door allerlei informatie samen te brengen.
- Omzetten van de geïnventariseerde behoeften in handelingsperspectieven vanuit psychosociaal oogpunt, en waar mogelijk bijdragen aan de landelijke communicatiestrategie vanuit psychosociaal oogpunt (zoveel mogelijk onderbouwd met info uit (panel-)onderzoek).

Oplossingen bedenken voor zorginhoudelijke vraagstukken (bijvoorbeeld: hoe kun je de ambulante zorgverlening vormgeven nu reguliere contacten niet mogelijk zijn) is primair de verantwoordelijkheid van de zorgverlener zelf. Wel zijn wij altijd bereid om mee te denken over specifieke vragen of kennislacunes.

Aansluiting LOT-C

Het Landelijk Operationeel Team Coronavirus (LOT-C) en het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum – Nationaal (LOCC-N) zijn in opdracht van de NCTV ingesteld, zodat coördinatie op het operationele proces tussen regio en Rijk en tussen VR's onderling steeds beter vorm krijgt. GGD GHOR NL neemt binnen die structuur deel binnen het LOCC-N (in feite de stuurgroep) en binnen het LOTC (werkorganisatie van de stuurgroep). Onder het LOTC zijn thematisch clusters georganiseerd waarbij GGD GHOR deelneemt aan het cluster Gezondheid en Zorg (o.a. capaciteit) en het cluster Samenleving en Veerkracht (PSH). Aan deze laatste nemen ook het RIVM, ARQ en Nivel deel. Op deze wijze wordt zorggedragen voor de samenhang met de coördinatiegroep PSH-GOR.

NKC nieuwsbrief

Het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) verstuurt dagelijks een nieuwsbrief met de laatste stand van zaken van de nationale communicatieaanpak van het coronavirus. Het NKC wil zo alle communicatieprofessionals die zich binnen de (semi)overheid bezighouden met het coronavirus op een eenduidige manier informeren. Dit zijn departementen, relevante uitvoeringsorganisaties, veiligheidsregio's, gemeentes en GGD'en. Als u de nieuwsbrief wilt ontvangen kunt u een mail sturen naar nkc@minjenv.nl.

Meeste Nederlanders zelfredzaam tijdens de coronacrisis

Uit [onderzoek](#) binnen het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het Nivel in de week van 16-22 maart blijkt dat een overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking op dit moment geen behoefte heeft aan zorg of ondersteuning in verband met de coronacrisis. Slechts 2% van de ondervraagden geeft aan hier wel behoefte aan te hebben. Hierin verschillen mannen en vrouwen niet van elkaar. Ook is de groep die wel behoefte heeft aan zorg of ondersteuning niet ouder of jonger dan de groep die hier geen behoefte aan heeft.

Nieuwe producten en informatie PSH

Folders

Folders zijn te vinden in de [PSH-groep op Kennisnet](#).

1. Informatie [voor mensen met PTSS](#): deze folder is ontwikkeld door ARQ Centrum'45.
2. Informatie [voor werkgevers over het ondersteunen van medewerkers](#): deze folder is bedoeld voor leidinggevend en werkgevers met informatie en handelingsperspectief om grip te houden op de situatie (de word-versie is te vinden op kennisnet).
3. Informatie voor hulpverleners ter [ondersteuning aan ouderen](#)

Informatie van externe organisaties

1. Het [Center for the Study of Traumatic Stress](#) heeft een lijst aan goede (Engelstalige) folders en verwijzingen naar nuttige informatie over psychosociale gezondheid m.b.t. coronavirus.
2. Therapieland heeft diverse [zelfhulpmodules](#) beschikbaar over thuiswerken en 'coronastress'.
3. Webinar over mentale gezondheid van zorgverleners tijdens COVID-19 door MGGZ: De webinar is terug te kijken via de [website van het Expertisecentrum van de Militaire Geestelijke Gezondheidszorg](#). Zie ook [de folder met adviezen](#) voor de mentale gezondheid voor zorgprofessionals.
4. De [American Psychological Association](#) heeft op thema wetenschappelijke literatuur geselecteerd relevant voor de coronacrisis.
5. Informatie over omgaan met de gevolgen van het Coronavirus voor kinderen/jongeren, ouders, opvoeders, professionals en gemeenten. Te vinden op de [website van het Nederlands Jeugdinstituut](#).
6. Voorlichtingsmateriaal in verschillende talen: [Pharos](#) ontwikkelde in samenwerking met Thuisarts.nl van NHG een informatiekaart en poster over het nieuwe Coronavirus (covid-19). Deze zijn beschikbaar in verschillende talen, waaronder in het Arabisch en Turks. Op basis hiervan heeft het [COA](#) deze informatiekaarten in meerdere talen laten vertalen, zoals het Armeens, Farsi en Somalisch. Ook is er een [filmpje](#) en een [animatie](#) beschikbaar in meerdere talen. Daarnaast heeft [het Rode Kruis](#) voorlichting over psychische gevolgen van isolatie en quarantaine vertaald in meerdere talen.
Al deze informatie met linkjes kan je vinden in het overzicht Voorlichtingsdocument van GGD GHOR Nederland op [Kennisnet](#).

In ontwikkeling:

1. Folder met informatie en handelingsperspectieven voor personen met een geliefde in het ziekenhuis (op de IC)
2. Folder met informatie en handelingsperspectieven voor nabestaanden
3. Factsheet psychosociale ondersteuning aan migranten, vluchtelingen en asielzoekers tijdens de corona-uitbraak. Gericht op professionals die werken met deze doelgroep. Door Parnassia Groep, Pharos (ovb) en ARQ. Verwachte publicatie: vrijdag 3 april.

PSH-proces voorbeelden vanuit GGD'en, gedeeld op GGD GHOR Kennisnet

Graag verzamelen wij uw goede voorbeelden, als die van waarde kunnen zijn voor anderen. U kunt deze ook zelf direct in de PSH-groep op Kennisnet zetten.

- PSH-inzet Brabant (zie [plan van aanpak op Kennisnet](#)): In Brabant is het PSH-kernteam bij elkaar geroepen. PSH-proces opgezet met ketenpartners (GGZ, MW, SHN, gemeenten),

gericht op lokale aanpak en samenwerking. Samen scenario's doorgenomen en doelgroepen in kaart gebracht. PSH-opzet: 7 kleinere PSH-teams opgezet als 'denktanks', met als voorzitter een PSH-procesleider van de GGD. Zo overzicht houden en vragen/problemen vanuit partners goed opvangen. Bij werkdruk of problemen kan zo'n team ingeschakeld worden.

- Voorbeeld van PSH-aanpak gericht op familie/naasten van patiënten die naar ziekenhuizen worden gebracht (zie [concept aanpak/pilot](#) idee op Kennisnet)

Nieuwe producten en informatie GOR

- GGD Noord- en Oost-Gelderland en GGD Flevoland voeren een burgerpanel uit over corona. De vragenlijsten staat in de [GOR groep op GGD GHOR Kennisnet](#). Bent u ook van plan om een panelonderzoek uit te voeren? Deel het met anderen in de groep en laat het weten aan martine.vliek@rivm.nl.
- Het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie richt met spoed een gedragsadviesteam in, waarin verschillende hoogleraren met expertise op het gebied van gedragsverandering deelnemen. Er is behoefte aan een strategie om meer gedragswetenschappelijke onderbouwing te geven aan hoe maatregelen met communicatie in de dagelijkse praktijk uitpakken.
- [NIVEL ondersteuning](#) bij GOR: Nivel vervult een ondersteuningsrol voor RIVM en GGD'en bij rampen en calamiteiten. Naast de inzet van de bestaande onderzoeksinfrastructuur – denk aan zorgregistraties en consumentenpanels – gaat het om crisisadvisering gericht op overheden en partners omtrent gezondheidsonderzoek en psychosociale ondersteuning.
- De resultaten van de NIVEL peiling over percepties en behoefte aan zorg of hulp staan [hier](#)

Waar kunt u als professional terecht met welke vragen?

Ondersteuning voor zorgverleners

Voor zorgverleners wordt landelijk ondersteuning georganiseerd, zowel op het gebied van advies als op het gebied van ondersteuning en opvang van zorgverleners zelf. Van deze ondersteuning kan kosteloos gebruik worden gemaakt in het geval dat binnen de organisatie of regio opvang of ondersteuning vanwege werkdruk niet meer mogelijk is of nog onvoldoende opgezet. Vanuit ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum wordt een contactpunt ondersteuning voor zorgprofessionals opgezet, met een advies- en doorverwijssysteem, een zelfscreeener gericht op Corona specifieke vragen en trainingsmateriaal. Meer informatie en contactgegevens volgen in volgende nieuwsbrief.

Voor (advies)vragen over de organisatie van psychosociale hulpverlening of voor ondersteuningsbehoeften kunt u terecht bij:

- Wera van Hoof (ARQ) – w.van.hoof@arq.org of 06-30661005

Route van vragen van GGD'en over corona

Heeft u of krijgt u vragen over corona die samenhangen met de bestrijdingsmaatregelen die zijn afgekondigd, dan kunt u die voorleggen aan uw eigen arts IZB. Als de arts IZB er niet uitkomt, kunt u de vraag voorleggen aan de RAC (regionaal arts consulent). Als dat nodig is kan de RAC de vraag neerleggen bij het RIVM-LCI.

Contactgegevens

GGD'en kunnen met vragen of ondersteuningsbehoeften aankloppen bij leden van het coördinatieteam:

- Wera van Hoof (ARQ) – w.van.hoof@arq.org – 06-30661005
- Charlie Steen (ARQ) – c.steen@arq.org – 06-10078454
- Martine Mulder (cGM/GGD ZW) – martine.vliek@rivm.nl - 06-51617555

Overige leden van het coördinatieteam zijn: Sjef Timmermans en Maaïke van den Biggelaar (GGD GHOR Nederland); Noor Jansen (ARQ), Michel Dückers (Nivel/ARQ), Femke de Zwart, Diane Houweling en Annemiek van Overveld (RIVM/cGM).